

VELIČASTNO SLAVJE OB PRAZNIKU PIRANSKE KOMUNE

Prava pot do blagostanja

Občani piranske komune so letos praznovali svoj praznik z vrsto prireditev in prikazov gospodarskih in političnih uspehov v zadnjem letu in ob številnih zborovanjih govorili o nalogah, ki jim jih narekuje današnja stvarnost. Tako so med drugim odprli poslovne prostore farmacevtskega obrata »Farmis« v Parecagu, odprli so prostore gostinske šole v Piranu, novo centralno skladišče trgovskega podjetja Nanos v Luciji in elektrificirali vas Vinjole nad Portorožem. Razen tega so imeli več kulturno prosvetnih prireditev s sodelovanjem znanih slovenskih književnikov in opernih pevcev, priredili so vrsto športnih tekmovanj, kakor tudi parado okrajne gasilske zveze, odprli so športno turistično letališče v Sečovljah in na svečani seji občinskega ljudskega odbora govorili o prizadevnosti občanov piranske komune pri ostvarjanju še boljših življenjskih pogojev občanov in o njihovem doprinosu k nadaljnji gradnji socializma v koprskem okraju.

Občani piranske komune si prizadevajo za nadaljnji razvoj proizvodnih sil, za višjo produktivnost v gospodarskih, komunalnih in obrtnih obratih, za povečanje kmetijske proizvodnje, predvsem pa je njihova dejavnost usmerjena v razvoj turizma, ki dobiva vse večje možnosti razvoja.

Leta 1956 je obiskalo piransko-portoroško del naše obale 22.500 gostov, od teh 6267 tujih, letos pa so ob zaključku glavne sezone za beležili 62.891 gostov, med katerimi je bilo kat 23 tisoč inozemcev. Dalje: pred šestimi leti je bilo 97.358 nočitev in letos do konca septembra že 458.600 nočitev,

kar je razumljivo, saj se je v tem razdobju število ležišč v hotelih, počitniških domovih in privatnih sobah v minulih šestih letih dvignilo od približno 2700 na 10 tisoč.

In če pogledamo številke o realizaciji letošnjega plana, ugotovimo, da so v piranski komuni tudi letos dosegli nove gospodarske uspehe. Tako so že do začetka tega meseca v vseh panogah gospodarstva od predvidene realizacije v vrednosti 17 milijard in pol realizirali dobrih 13 milijard ali 75,5 odstotka. To pa je približno za 30 odstotkov več kot lani v enakem razdobju, kljub temu, da se je število zaposlenih v primerjavi z lanskim letom povečalo komaj za tri odstotke.

Res je, da je bila realizacija planskih nalog največja v obrti in njenih uslužnostnih dejavnostih, kar je najboljše opozorilo, da je z večanjem turističnega prometa nujno potrebno krepiti tudi druge uslužnostne dejavnosti, kot so trgovina s prodajo propagandnih predmetov-razglednic, spominčkov, narodnih obrtniških izdelkov itd. in zato bi bilo potrebno imeti nekoliko več posluha za vzgojo občanov v širjenju turistične miselnosti, zlasti še, če ugotovimo velik gospodarski pomen, ki ga ima turizem in z njim druge panoge gospodarstva.

Prav zaradi tega bo v piranski občini potrebno krepiti promet, pomorski in cestni, da bo priliv deviznih sredstev še večji. Treba bo širiti kmetijsko proizvodnjo, saj lahko z ravnimi vrtninami s piranskega območja dobro oskrbujejo domači trg in tudi inozemsko.

Plan prihodnjih investicijskih vlaganj v turistično-gostinske objekte je zelo obširen pač zato, ker so vse večje potrebe po razširitvi turističnih kapacitet. Tako je predvidena gradnja depandanse hotela Central v Portorožu, ki bo

imela 100 ležišč, nadzidava hotela Palace, ki bo imel tudi zimski bazen, ureditev hotela in restavracije v Luciji pri Portorožu, v Piranu bo samopostrežna restavracija z enkratno zmogljivostjo 500 do 600 obrokov in končno so predvidena obsežna preureditvena dela ter vrsta novih gradenj v Seči in Fiesi. Turistična dejavnost piranske komune zahteva tako vsaj 900 milijonov dinarjev za omenjene investicije. V glavnem so ta denarna sredstva že zbrana, tako da lahko pričakujemo v prihodnji sezoni še večji dotok turistov, od katerih dobiva piranska komuna znaten vir dohodkov. Pri tem ne smemo prezreti, da so menjalnice tujih valut samo v piranski občini v prvih devetih mesecih letošnjega leta zamenjale za 450 milijonov dinarjev deviz, ki so jih prinesli tuji gosti v naše obmorske kraje.

Te dni je bilo v koprskem zalivu izredno živahno. Velike čezoceanske tovorne ladje so se nenehno menjavale na privezih operativne obale novega koprškega tovornega pristanišča, oddaljene pripeljano blago in nakladale drugo. Kljub pridnemu delu pa pristaniški delavci niso mogli vsemu kaj in je nekaj ladij moralo čakati zasidranih zunaj luke, dokler niso prišle na vrsto. Slika kaže pogled preko starega potniškega pristanišča na čakajoče čezoceance v ozadju

NA SLOVENSKI OBALI V SEČOVLJAH

prvi letalski miting

V nedeljo popoldne se je v Sečovljah zbrala večstotna množica ljudi, ki je z zanimanjem prisostvovala velikemu aeromitingu, na katerem so nastopili znani jugoslovanski letalci in padalci. Med njimi je bil tudi dvakratni svetovni prvak — padalec Janez Brezar in padalka Marija Levičar, ki sta navdušila občinstvo s skoki iz letal, nadalje so bili nosilci zlatih C značk z diamanti Paja Crnjakovski, Juro Salaj, nosilec srebrne C značke, ki je že preletel 1400 ur, in upravnik letalske šole iz Postojne Drago Gabrijel, dalje Ciril Verčič in drugi, ki so prikazali vrsto vrhunskih akrobacij z letali ter ob zaključku aeromitinga popeljali na krožni let deseterico izžrebancev ter drugih ljubiteljev letalskega športa.

NOV OBRAT V PARECAGU PRI SEČOVLJAH

Te dni je slovensko farmacevtsko podjetje »Farmis« odprlo v Parecagu nad Portorožem nove poslovne prostore. Ta obrat bo imel svojo sušilnico in številne naprave za predelovanje zdravilnih rastlin. Že sedaj je zasajenih v bližini Parecaga 16 ha z različnimi zdravilnimi rastlinami, v načrtu pa je pridobivanje bolhača na okrog 2000 hektarjih.

TERMALNO KOPALIŠČE V PORTOROŽU

Minuli petek so v prostorih hotela Palace v Portorožu odprli termalno kopališče, kjer se bodo zdravili predvsem revmatiki in astmatiki. Kopališče je najsodobnejše urejeno ter ima posebne klimatske naprave ter je edino te vrste v Sloveniji. V kratkem bodo v tem hotelu dogradili še zimski bazen.

NOVO CENTRALNO SKLADIŠČE V LUCIJI

V ponedeljek popoldne so v Luciji pri Portorožu odprli novo centralno skladišče trgovskega

podjetja Nanos, kjer bo tudi uprava tega obrata, ki bo imela možnost zaradi boljših obratnih prostorov znatno razširiti svojo dejavnost v trgovini na drobno in debelo.

USPELA KRVODAJALSKA AKCIJA V ILIRSKI BISTRICI

V petek so zaključili v Ilirski Bistrici prostovoljno krvodajalsko akcijo. Odzvalo se ji je 315 ljudi, od katerih jih je komisija izločila le 19. Akcijo so se dovolj dobro odzvali kolektivni podjetji Lesonit, Topol pa tudi uslužbenec ObLO, saj se je za akcijo priglasilo kar 30 odstotkov uslužbencev. Zdravstvena ekipa za transfuzijo krvi iz Ljubljane je nadaljevala akcijo v Knežaku in Premu. Tudi tod je bil odziv navpopen.

naročite tudi svojcem in prijateljem v tujini!

SVEČANA SEJA PIRANSKEGA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

Obilni sadovi vztrajnega dela

V soboto je bila v počastitev občinskega praznika piranske komune svečana seja občinskega ljudskega odbora Piran, ki sta ji prisostvovala tudi zvezni ljudski poslanec in sekretar Zveznega izvršnega sveta za trgovino dr. Marjan Breclj in predsednik OLO Koper Davorin Ferligoj. Na slavnostni seji je predsednik ObLO Piran Jakob Draksler orisal gospodarske, kulturne, zdravstvene in družbene uspehe občanov ter tudi omenil naloge, ki stojijo pred njimi v nadaljnjem utrjevanju socialističnih odnosov ter v vsesplošnem vzponu piranske komune, ki sodi med eno izmed gospodarsko najmočnejših v koprskem okraju.

Predsednik občinskega ljudskega odbora je med drugim dejal, da je bilo leta 1956 ustvarjenih le nekaj več kot 6 milijard dinarjev celotnega dohodka v gospodarstvu, a danes se je ta vsota že dvignila na 17,5 milijarde din. Takšen vzpon pa je bil dosežen s prizadevanjem vseh delovnih kolektivov in s pravičnim usmerjanjem investicij v one gospodar-

ske dejavnosti, od katerih lahko piranska komuna največ pričakuje. To pa so predvsem turizem, pomorstvo in promet. Tako se je povečal celotni dohodek v gostinstvu od 223 milijonov dinarjev v letu 1956 na 812 milijonov dinarjev v letošnjem letu. Celotni dohodek v prometu je letos dosežen v višini 7 milijard 700 milijonov dinarjev, v industriji 4 milijarde 770 milijonov dinarjev, v trgovini na 1 milijardo 700 milijonov dinarjev, v obrti na 850 milijonov dinarjev, a v komunalnih podjetjih že 270 milijonov dinarjev. Razumljivo pa je, da je bilo za doseg tako širokega razmaha v gospodarstvu potrebno tudi večvsem v turizmu, gostinstvu, industriji in kmetijstvu.

cij, ki se danes že bogato obrestujejo.

Tiskovne konference ob občinskem prazniku, ki je bila minuli petek, pa so se udeležili tudi sekretar sekretariata Izvršnega sveta LRS za trgovino in turizem Jože Tramsšek, sekretar Ljudske skupščine LRS dr. Miha Potočnik in predsednik Okrajnega ljudskega odbora Koper Davorin Ferligoj. Na tej konferenci je podpredsednik Občinskega ljudskega odbora Piran Ivan Korošec seznanil novinarje s osnovnimi gospodarskimi nalogami piranske komune, ki se lahko ostvari na dosedanjih velikih dosežkih predgospodarstvu potrebno tudi večvsem v turizmu, gostinstvu, industriji in kmetijstvu.

Minuli ponedeljek je bila v Kopru IV. redna konferenca Zveze komunistov koprške komune, ki ji je prisostvoval tudi član Izvršnega komiteja Centralnega komiteja ZKS Mitja Ribičič. Sekretar občinskega komiteja Zdravko Troha je v uvodoma analiziral delo komunistov koprške občine v zadnjem letu, predvsem pa izvajanja smernic VII. kongresa in III. ter IV. plenuma ZKJ. V tej zvezi je dejal, da se kaže vse večja skrb komunistov za rast in napredek gospodarskega razvoja komune, za dosledno izvajanje planskih nalog, predvsem glede izvoza in povečevanja produktivnosti dela ob zmanjševanju režijskih stroškov in večanju prizadevnosti za pravilno delitev celotnega ter osebnega dohodka. Opaziti je tudi prizadevnost pri sestavljanju raznih analiz, da bi bili delovni ko-

lektivni pravočasno seznanjeni z gospodarjenjem v podjetjih in z usmerjanjem gospodarske politike naše države. Zato se vedno bolj uveljavljajo občasni aktivisti komunistov, ki so člani delavskih svetov, njihovih upravnih odborov, člani sindikalnih podružnic in mladinskih organizacij.

Sekretar Zdravko Troha je v nadaljevanju svojih izjavljanj kritično ocenil sedanje gospodarsko stanje občine in med drugim dejal, da so vse gospodarske organizacije z rednim obračunom v koprski komuni v letošnjem prvem polletju dosegle 27 milijard 781 milijonov dinarjev celotnega dohodka, medtem ko so lani v istem razdobju ustvarile komaj 23 milijard dinarjev. In če upoštevamo še pavšalist, potem je celotni dohodek presegele 28 milijard dinarjev, kar pomeni povečanje za približno 21 odstotkov. Ali z drugimi besedami: polletni plan je bil dosežen s 57,1 odstotka, kar kaže na velika prizadevanja delovnih kolektivov za izvrševanje planskih nalog.

Lepe uspehe so v koprski občini zabeležili tudi na področju družbenih služb, toda še vedno je vrsta šibkih točk, ki se jih morajo komunisti dobro zavedati in jih z vso odločnostjo odstranjevati.

Tovariš sekretar je v nadaljevanju dejal, »da so vsa podjetja v naši občini v glavnem mlada, tako po nastanku kakor po strukturi delavcev. Negativno pa vpliva na proces proizvodnje dejstvo, da so kljub mladosti to podjetja, razen nekaterih, s precej zastarelim strojnimi parkom in ozkimi grli. Zato bo potrebno temeljito razmisлити, kako naj bi se nadaljevala politika združevanja gospodarskih organizacij, da bi bili doseženi osnovni nameni in cilji integracije.«

Zadovoljive uspehe dosegajo podjetja koprške komune v izvajanju izvozne politike, saj so razen v nekaterih panogah industrije dosegla že 60 do 80 odstotkov plana. Bi pa bili rezultati lahko še boljše, če bi bila podjetja boljše preskrbljena s survinami in če ne bi bilo pomanjkanja deviznih sredstev.

V plodni razpravi je bilo mnogo govora o nadaljnjem poglobljanju ideološkega dela in samozobrazovanja komunistov, da bodo kos vsem nalogam, ki jih morajo opravljati na delovnih mestih in na terenu, v organih delavskega in družbenega upravljanja, v društvih in najrazličnejših družbenih organizacijah. Razprava je obravnavala vrsto najbolj aktualnih tem in zlasti vprašanje kadrovanja mladih ljudi. Močan poudarek je bil dan nadaljnji gradnji naše socialistične družbe, ki terja vedno večjo krepitev socialističnih odnosov, poostreno borbo proti raznim nezakonitostim, ki se čisto pojavljajo na vseh področjih družbenega življenja, in pa utrjevanje komunistične morale pri slehernem članu ZKJ.

Član Izvršnega komiteja ZK ZKS Mitja Ribičič je v razpravi govoril o vlogi komunistov in še posebej priporočil povečanje čuta odgovornosti za izvajanje osnovnih smernic IV. kongresa ZKJ. Opozoril je tudi na veliko škodljivost množičnega birokratizma, ki je »najnevarnejši zato, ker se pojavlja na tistem mestu, kjer se državljani prvič sreča z ljudsko oblastjo.«

Ob zaključku konference so delegati izvolili nov občinski komitej ZKS in za sekretarja ponovno Zdravko Troho ter za organizacijskega sekretarja Jožeta Petriča. Konferenca je zaključila svoje delo s sprejetjem številnih priporočil za nadaljnje delo, ki naj temelji na formiranju skupnih gledanj na idejno-politične ter gospodarske probleme ter na njihovo skupno reševanje.

DOMAČI AVTOMOBILI ZA DEVIZE

Te dni je izšla odredba o prodaji osebnih avtomobilov domačega izdelka za tuja plačilna sredstva. Ta omogoča posameznikom, ki razpolagajo z lastnimi deviznimi sredstvi, nakup avtomobila domače proizvodnje ob uporabi ustreznih izvoznih instrumentov po veljavnih predpisih hkrati pa mora plačati ob takem nakupu carino in druge davke po predpisih, ki veljajo tist dan.

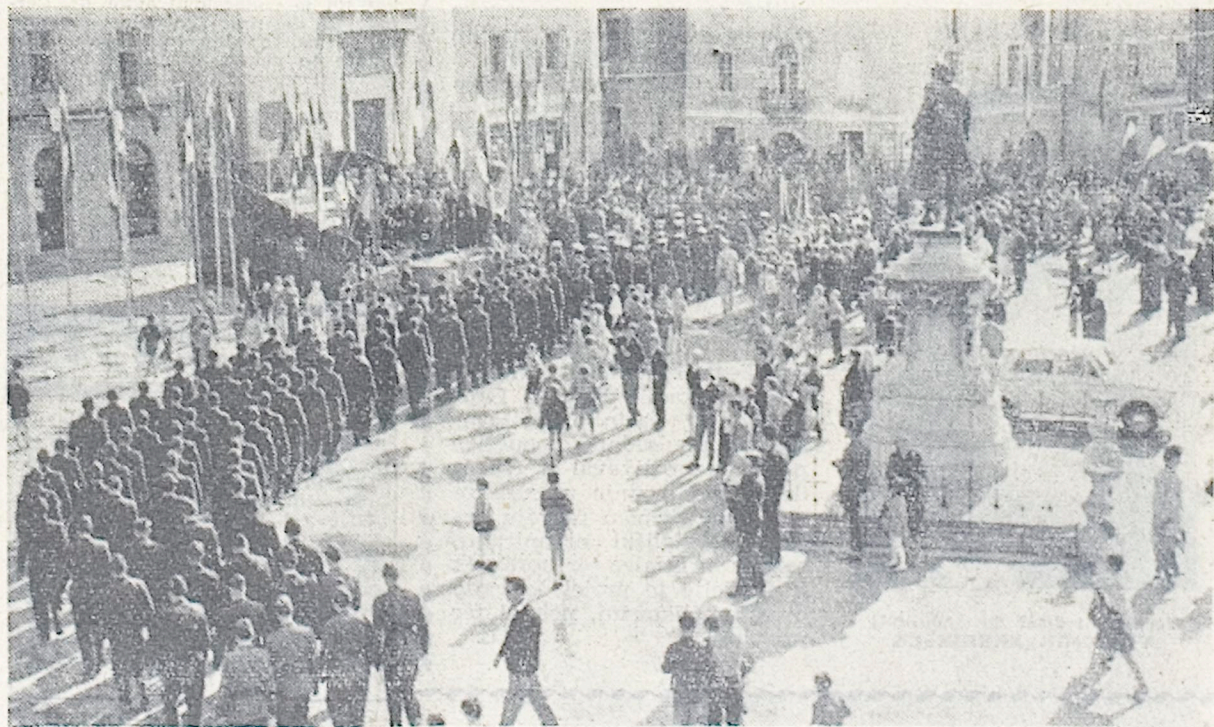
OBVESTILO

Oddelek za gospodarstvo OLO Koper obvešča, da bo v času od 23. oktobra do vključno 26. oktobra 1962 zaprta cesta III. reda št. 1122 Divača—Neverke—Pivka za ves promet. Prav tako bodo zaprte ceste IV. reda Trnje proti Loški dolini in Palčje—Temna luža proti Loški dolini.

Mladi o proizvodnih problemih

V nedeljo je bilo v Kopru posvetovanje o tesnejšem sodelovanju med mladinsko organizacijo in sindikalnimi podružnicami pri reševanju proizvodnih vprašanj. Pobudo za posvetovanje je dal OK LMS Koper. Udeležili so se ga predsedniki sindikalnih podružnic in aktivni LMS iz večjih podjetij. V svojem referatu je Danilo Rožič opozoril na neizogibne slabosti, ki nastajajo zaradi tega, ker živita obe organizaciji druga mimo druge, namesto da bi med seboj sodelovali. Naloga sindikata ni le v tem, da

nabavlja oziroma in da rešuje nekatere nesporazume, pa tudi naloga mladinske organizacije ni izčrpana že s tem, da organizira kulturno-zabavno življenje. Organizaciji bi se morali bolj zavzeti za usposabljanje svojih članov na strokovnem in samoupravnem področju ter pri vzgoji kolektiva za socialistične odnose. Razprava je odkrila, da je danes čutili pomanjkanje mladih kadrov v sindikalnih podružnicah, ne le mladih po letih, marveč predvsem mladih po miselnosti, koncepcijah in po metodah dela.

Z nedeljskega praznovanja občinskega praznika piranske komune: dopoldanski sprevod pripadnikov gasilske organizacije po glavnem piranskem trgu

Z NOVO FILMSKO REVİJO »EKTRAN 62«

zamašena vrzel

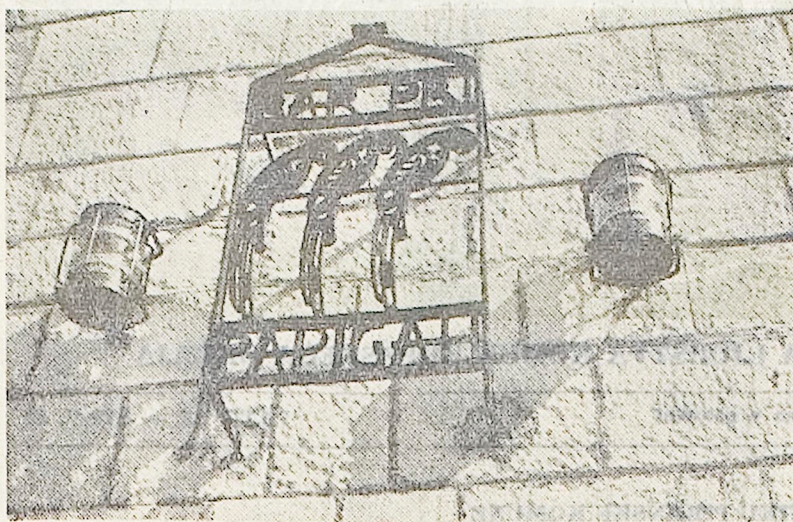
Sosvet za film in televizijo pri Svetu Svobod in prosvetnih društev LRS je začel izdajati v sodelovanju z »Vesna-filmom« ter »Filmservisom« mesečno revijo za film in televizijo EKTRAN 62. Prvo številko, ki je izšla pred kratkim, so izdajatelji posvetili nedavno preminulima slovenskima filmskima delavcema, scenaristu Herbertu Grünu in režiserju Mirku Groblerju. Urednik nove revije je znan filmski kritik Vitko Musek, odgovorni urednik pa novinar Toni Tršar.

Med številnimi teksti prve številke najdemo portretno skico o Luisu Bunnuelu »Strašni iskalca« izpod peresa Vitka Muska, skupno s celotno Bunnuelovo filmografijo. Potem so priobčili anketo »Nova filmska pot«, v kateri sodelujejo številni jugoslovanski in tuji filmski ljudje. »Pula — Za festival — proti festivalu«, sestavek Tonija Tršarja pri kritični pogled na filme, ki so na sporedih naših kinematografov. Posebno pozornost pritegne sestavek Jovite Podgornik »Spoznanja in dolžnosti« v okviru novo ustanovljene rubrike »Film v šolskih klubih«. V reviji najdemo še rubriko Leksikon in Kotiček za amaterje, kjer tokrat razlaga osnovo kamere.

»EKTRAN 62« je tretja slovenska filmska revija po Filmskem vestniku, Filmu in Filmskih razgledih. Vse te publikacije imajo nekaj skupnega, kar poudarjajo tudi uredniki nove filmske revije: spoznanje, da je neizbežno potrebno smotrno oblikovanje filmske kulture našega človeka. In da devetnajst filmskih predstav let-

no na vsakega Slovenca ni več senzacionalni podatek, temveč stvarnost, ki obvezuje. S svojimi koreninami bi se nova revija rada zarašala v skupne napore številnih organizacij in ustanov v oblikovanju filmske kulture širokega kroga ljudi, ki so poleg razveseljivega števila filmskih krožkov in klubov dosegli tako pomembne uspehe, kot je uvedba rednega pouka o filmski umetnosti v naše šole, kar nas uvršča med sedem najbolj razvitih dežel na svetu.

Zato ob prvi številki nove slovenske filmske revije »Ektran 62« najtoplejša dobrodošlica z iskreno željo, da bi se aktivno vključili v prizadevanja za filmsko in televizijsko kulturo na Slovenskem.

Pred dnevi so v Piranu pri hotelu Metropol odprli moderno urejen bar pri tren papigah. Zunanost brez oken odzija le gornji napis iz kovanega železa, medtem ko je notranjost čudovito urejena in prilagojena pristaniško-pomorskemu vzdušju

DELAVSKA UNIVERZA »TONE TOMŠIČ« V ILIRSKI BISTRICI ŽE SREDI DELA

Bogat program izobraževanja

Na svoj bogati izobraževalni program za sezono 1962/63 je Delavska univerza »Tone Tomšič« v Ilirski Bistrici zapisala kot geslo stavek iz programa ZKJ: Postopno zmanjšanje razlike med umskim in fizičnim delom, odprava moralne in družbene degradacije fizičnega dela, podedovane od razredne družbe, je eno glavnih načel, na katerih temelji socialistični sistem vzgoje in izobrazbe.

Družbeno izobraževanje so razdelili na več oddelkov:

VEČERNA POLITIČNA ŠOLA:

njena osnovna naloga je, da usposablja slušatelje, da bodo razumeli program ZK in da bodo lahko samostojno ter aktivno sodelovali v našem družbenem razvoju. Letošnji program je prilagojen temeljem nove ustave in ekonomski problematiki. Šola bo imela tri oddelke, in sicer v Ilirski Bistrici, v Zabičah in v Premu.

MLADINSKO IZOBRAŽEVANJE bo zajelo mladino v Mladinski politični šoli, kjer jo bo s svojim programom usposabljal za aktivno politično in družbeno delo pri oblikovanju socialističnih odnosov. Večjo pozornost bodo posvetili sistematični vzgoji mladine v Soli za življenje za dorasčajočo mladino. Ciklusi predavanj bodo predstavljali zaokroženo celoto, ki bo mlade ljudi seznanila z osnovnimi elementi oblikovanja osebnosti in v vlogi mladine v naši družbeni stvarnosti in s svetom, v katerem živimo. Obiskovalci predavanj bodo spoznali še dinamični razvoj našega gospodarstva, politiko gospodarjenja in upravljanja. Tudi Mladinska politična šola bo imela tri oddelke, in sicer v Ilirski Bistrici, v tovarni Lesonit in v Zabičah.

CIKLUS PREDAVANJ ZA STARŠE je namenjen vsem tistim, ki želijo temeljiteje spoznati probleme v zvezi z vzgojo otrok in vlogi družine v socialistični družbi. V bistvu bo to družbena vzgoja staršev kot državljanov in aktivnih ustvarjalcev našega družbenega razvoja, zlasti v družini prijateljev mladine in v stanovanjskih skupnostih.

DRUŽBENO - EKONOMSKA VZGOJA PROIZVAJALCEV bo na posebno željo gospodarske organizacije posegla v perspektivno programiranje družbeno-ekonomskega izobraževanja ali pa bodo, prav tako na željo gospodarskih organizacij, organizirali seminarje družbeno-ekonomske vzgoje za člane ekonomskih entot.

SEMINARJI IN TEČAJI — izvenarmadna vzgoja: o vseh oblikah družbeno-ekonomskega izobraževanja bodo predavali strokovnjaki-praktiki, izvenarmadna vzgoja pa je namenjena vsem državljanom. V ta namen bo vrsta predavanj.

Za VZGOJO PREDAVATELJEV bo skrbela Delavska univerza s posvetovanji in s seminarji za člane predavateljskega aktiva. Nekatera teh predavanj bodo namenjena vsem državljanom in bodo sestavljena na osnovi potreb in aktualnih problemov doma in v svetu.

Vsem državljanom je namenjeno še STROKOVNO IN SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE. Strokovno izobraževanje bo na delovnem mestu in v specializiranih tečajih. Izobraževanje na delovnem mestu bo organizirala DU v tistih gospodarskih organizacijah, ki nimajo lastnega izobraževalnega centra in na osnovi potreb gospodarske organizacije, zavoda ali ustanove. Dopolnilno strokovno izobraževanje bo prav tako na delovnem mestu. Specializirani tečaji bodo na posebno zahtevo ali željo gospodarske organizacije ali ustanove. Splošno izobraževanje pa bo zajelo tečaje domačega in tujih jezikov, pripravljalne tečaje in organizacijo poučnih izletov in ekskurzij. Programi tečajev bodo prilagojeni programom posameznih šol in oddelkov Dopolne šole v Ljubljani.

J. K.

Ljudska univerza v Postojni pred sezono

Ljudska univerza v Postojni je pripravila pred kratkim program izobraževalne dejavnosti za sezono 1962-63. Program je zajel vse tiste izobraževalne oblike in vsestransko izobraževalno dejavnost, ki naj prispeva k politični vzgoji ter usposabljanju državljanov v delavskem in družbenem samoupravljanju ter mu omogoči večjo strokovnost in posreduje širše splošno znanje. Iz vsebinske usmeritve Ljudske univerze je razvidno, da bo dejavnost v skladu z družbenimi nalozami.

Iz programa je tudi razvidno, da je posvečena izredna skrb ideološko-političnemu izobraževanju in družbeno-ekonomskim problemom. Ljudska univerza naj bi postala tudi posvetovalni center, dajala naj bi nasvete, pobude in pomoč pri vseh oblikah izobraževanja. Zaradi nekaterih težav in v skladu z zmogljivostjo Ljudske univerze pa bodo izvedljive le nekatere naloge. Večerna politična šola bi delovala le v Postojni, in ne tudi v Pivki. Prav tako bi bila v Postojni tudi mladinska politična šola. Razen tega je v programu tudi več seminarjev za politično vodstvo v komuni. Namen teh seminarjev bo, usposobiti mladinske funkcionarje za delo med mladino. Posebna skrb bo posvečena izobraževanju tistih, ki kakorkoli sodelujejo v organih upravljanja v gospodarstvu in v družbenih službah.

Glede na precejšnje zanimanje bo Ljudska univerza tudi v tej sezoni organizirala več jezikovnih tečajev, in sicer: tečaj nemškega jezika (začetni in nadaljevalni), tečaj angleškega jezika (začetni in nadaljevalni), začetni tečaj francoskega jezika in začetni tečaj ruskega jezika. Znanje tujih jezikov je zlasti pomembno za vse tiste, ki delajo v gostinstvu, trgovini itd., če upoštevamo, da smo dežela turizma in da prihaja k nam vsako leto več tujcev. Tudi pobuda za ruski jezik je dobra, saj je znano,

da smo ta jezik do sedaj nekoliko zanemarili.

Razen jezikovnih tečajev smo razpisali tudi vpis v knjigovodski tečaj (začetni in nadaljevalni), saj je znano, da tega kadra zelo primanjkuje. Nadalje bo tudi tečaj strojeplisa in stenografije. Kot novost so letos uvedli oziroma razpisali tudi tečaj iz uporabne gospodarske matematike za kadre, ki delajo v gospodarstvu in za vse tiste, ki se zanimajo in bi radi obogatili svoje znanje iz matematike. V programu je tudi več krajših seminarjev iz slovenskega jezika.

V širokem krogu izobraževanja so vključena tudi predavanja poljudno znanstvenega značaja, da bi z najpogostejšimi oblikami seznanili občane z načeli socialistične politike, z dogodki doma in v svetu. Kakor v pretekli sezoni bodo ta program tudi letos izvajali preko krajevnih odborov SZD, oziroma njihovih sekcij. V tem delu programa je predvidenih še precej predavanj s področja zdravstva, kmetijstva, zgodovine, zemljepisa, znanosti nasploh, književnosti in potopisi.

Kljub nekaterim težavam si je Ljudska univerza v Postojni, zadal obširen program. Najtežji problem so vsekar delovni prostori, saj sedaj gostuje Ljudska univerza v knjižnici, kar vnaša motnje in vsakodnevno delo. Delovni prostor je vsekakor osnovni pogoj za vsako sistematično delo.

(18)

SINDIKALNE ŠPORTNE PRIREDITVE V ILIRSKI BISTRICI

Rodila jih je potreba

Občinski sindikalni svet v Ilirski Bistrici je v oktobru organiziral mesec sindikalnih športnih iger. Sindikalne podružnice bodo tekmoval v raznih disciplinah. Vabilu občinskega sindikalnega sveta so se odzvale polnoštevilno. V nedeljo 7. oktobra so se že sindikalne ekipe pomerile v balinanju četvork. Prvo mesto je zasedla ekipa železniške postaje, drugo mesto ekipa ObLO, tretje mesto Ilirija, četrto Lesonit. 14. t. m. so se pomerile dvojice. Tudi tokrat je zmagala ekipa železniške po-

staje. 21. oktobra bodo nastopile enojke posameznih sindikalnih podružnic. Po končanem tekmovalstvu v balinanju se bodo pomerili še v šahu in streljanju z zračno puško.

Pobudo občinskega sindikalnega sveta je treba samo pozdraviti, saj se je fizikurno delovanje precej razgibalo, vendar pa bi bilo potrebno za takšno tekmovalstvo bolj pripraviti tudi balinista in druga igrišča, ki so namenjena športnemu udejstvovanju. J. K.

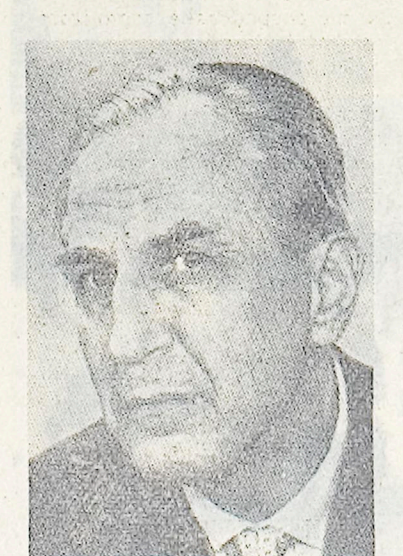
Dva praznika slovenskega gledališča

Vsa slovenska dramska gledališča so že krepko zakorakala v novo sezono. Objavili so okvirni repertoar in začeli s predstavami. Med najbolj zanimivimi zasnovami za letošnjo delovno sezono je narčrt Mestnega gledališča ljubljanskega, ker je zasnovan zelo širokopotežno in zastavlja predvsem domačo in aktualno problematiko.

Začetek gledališke sezone na Slovenskem pa označujeta letos še dva praznika: prvi je jubilej, drugi pa slovo.

Mestno gledališče ljubljansko je začelo letošnjo sezono s krstno predstavo drame Branika Hofmana »Dan in vsi dnevi«. V glavni vlogi Gregorja Pehana je praznoval 40-letnico umetniškega dela in življenjsko 60-letnico igralske, režiser in vzgojitelj VLADIMIR SKRIBINSEK. Bil je to pomemben in ne samo slovenski, ampak jugoslovanski gledališki jubilej. Ljubitelji gledališke umetnosti poznajo in spoštujejo Vladimira Skrbinskega že štiri desetletja. V vlogah, ki jih je oblikoval s svojo veliko umetniško potenco v teh štiridesetih letih, je prehodil umetniški svet od antike do sodobnega dramskega slovstva, od vesele igre in burleske do drame in tragedije, od operete do opere, v zemljepisnih merilih pa igral, režiral, pel ter vzgajal v Ljubljani, Mariboru,

Skopju, Splitu in Varaždinu. Njegovega velikega ustvarjalnega dela ni mogoče izraziti s številkami, ker so arhivi izgubljeni. Vsekakor pa bi bil to dolg seznam. Veliko bolj pomembno kot te številke pa je dejstvo, da je danes Vladimir Skrbinšek na vrhuncu svojih ustvarjalnih in umetniških moči. To je dokazal tudi s to novo zahtevno vlogo v domačem, v problemsko sodobnem delu »Dan in vsi dnevi«. Jubilar je znova potrdil svoje izjemne

Igralec, režiser in vzgojitelj VLADIMIR SKRIBINSEK

spodobnosti prepričljivega odrskega oblikovanja z zanesljivim čutom za pravo mero in za izrazna sredstva današnjega gledališča in današnjega človeka. To so tudi glavne odlike vse njegovih kreacij.

Po jubilejni, krstni in otvoritveni predstavi v Mestnem gledališču je bila na odru slovesnost v čast jubilaru Vladimira Skrbinskega. Številni predstavniki našega gledališkega in kulturnega življenja so mu izrazili zahvalo in čestitke za njegovo vsestransko delo v slovenskih in drugih jugoslovanskih gledališčih. Drugi dogodek slovenskega gledališča je bilo slovo FEDORJA GRADIŠNIKA od Slov. ljudskega gledališča v Celju. Kronisti slovenskega kulturnega življenja ne bodo mogli obiti pomembnosti Gradišnikovega dolgoletnega organizatorskega in umetniškega dela za celjsko gledališko hišo in za slovensko gledališko dejavnost sploh. Ob slovesu od gledališkega kolektiva je mesto Celje nagradilo Fedorja Gradišnika s častnim meščanstvom, predsednik republike pa ga je odlikoval z redom dela prve stopnje za zasluge pri socialističnem razvoju države. Gledališki organizator, režiser in igravec ter upravitelj SLG Celje je prejel še vrsto drugih odlikovanj, pohval ter priznanj. Z. L.

USTAVA DRUŽ

Predosnutek ustave določa in pojasnjuje načela in ustroj delovanja družbeno ekonomske ureditve FSRJ. Za osnovo družbeno ekonomske ureditve Jugoslavije je predvsem bistveno tole: *svobodno skupno delo* s proizvodjalnimi sredstvi in z drugimi sredstvi v družbeni lastnini ter *samoupravljanje delovnih ljudi* v proizvodnji in v delitvi družbenega proizvoda in v delovni organizaciji in družbeni skupnosti. Ze te formulacije nosijo v sebi najbolj bistvene lastnosti tega v resnici novega obdobja naše ustavnosti in so izraz določenega obdobja v razvoju naše družbe.

Delo človeka-proizvajalca in delovnega človeka splošno se v tej družbi osvobaja ne samo razredno izkoriščevalskih okvirov in protislovij, ki so značilna za centralistične sisteme v začetnem in tako nujnem prvem obdobju našega porevolucionarnega razvoja. To začenja in se uresničuje kot delo na bistveno nov način, prost političnih tujih sil, kot delo svobodnega in zavestno združenega delovnega človeka, ki skupno z drugimi delovnimi ljudmi dela v lastnem in splošnem družbenem interesu. Začenja se uresničevati tisto, kar je še Marx pisal za pariško komunio, t. j. za komunalni sistem, da je to bila »končno iznajdena oblika za ekonomsko osvoboditev dela«, brez katerega ni in ne more biti uresničeni splošni in bistveni principi socializma. Pri tem izhajamo prav tako iz Marxove ideje, da je »svoboda poedince pogoj svobode za vse«.

Samoupravljanje delovnih ljudi na osnovi svobodnega družbenega dela je prav tako nova ustavna kategorija, ki je tu načelno utrjeno in izdelano in vsebuje posebne pravice delovnih ljudi, da sodelujejo kot sodelavci, kot subjekti, kot odločujoči činitelji v raznih oblikah in vidikih delovanja ekonomskega in političnega družbenega sistema, da pri tem prevzemajo razne iniciative itd.

Ena izmed formulacij prednačrta določa, da so lahko v tej družbi samo delo in rezultati dela edina osnova in merilo materialnega in družbenega položaja človeka. Ta odredba še sama po sebi poudarja bistveni princip socialistične družbe, v kateri je družbeno koristno delo osnova tega sistema in te družbe, ki sloni na delu in se nanaša na rezultate njegovega dela.

V tem delu vsebuje prednačrt principe, na katerih se bo uresničila *delitev proizvodov družbenega dela*. Ti principi ustanov uveljavljajo tisto, kar se v naši družbeni praksi že uresničuje: sodelovanje delovnih ljudi pri delitvi s tem, da svobodno odločajo v svojih delovnih organizacijah o vse večjem delu celotnega družbenega proizvoda. Na ta način se bo ustavno uveljavila takšna demokratična oblika delitve proizvoda med družbo, t. j. njegovih raznih organizacij in samih proizvajalcev oziroma delovnih ljudi, kot ne obstaja nikjer drugje. Delitev, kot bistveni izraz proizvodnih odnosov, je tu prvič postala in vse bolj postaja funkcija tistih, ki ustvarjajo te proizvode, kar je bistveni pogoj vsakega resničnega demokratizma.

Delovna organizacija je prav tako nova ustavna kategorija. Ta pojem zajema tako proizvodno in splošno gospodarsko, kakor tudi druge organizacije, ki so zasnovane na principih družbenega upravljanja oziroma samoupravljanja delovnih ljudi. Delovne organizacije se postavljajo kot samostojne samoupravne organizacije, ki uživajo samoupravne pravice v cilju zagotovitve samostojnosti. Med te je treba posebno navesti, da delovne organizacije v skladu z ustavo in zakoni sprejemajo svoj statut in druge splošne akte, s katerimi se v izvrševanju pravic samoupravljanja urejujejo odnosi v organizaciji.

Prednačrt vsebuje v tem delu splošne ustavne principe o *lastninskih odnosih in pravicah*, nadalje odredbe o družbeni lastnini, privatni in osebni lastnini. Kar se tiče osebne lastnine kot lastnine nad predmeti potrošnje, ona tudi v tem dokumentu dobiva svojo polno afirmacijo.

V pogledu privatne lastnine, lahko rečemo, da prednačrt ne predvideva nekaj bistveno novega niti spremembe v sistemu oziroma v stanju lastninskih pravic, kot so do sedaj obstajala na tem področju. To se nanaša na vprašanje lastninske zemlje, t. j. v kmetijstvu in na vprašanje lastninskih odnosov v obrti. Nadalje se namreč z ustavo omogoča obstoj privatne lastnine na teh področjih, toda ona se v bistvu postavlja na takšne osnove in v takšne okvire, da se položaj privatnega lastnika na teh področjih izenači s položajem ljudi, ki prav tako živijo od osebnega dela.

DRUŽBENO-POLITIČNA UREDITVE

V uvodnih odredbah o družbeni in politični ureditvi, poudarja prednačrt predvsem to, da je FSRJ zvezna država prostovoljno združenih in enakopravnih narodov in socialistična demokratična skupnost, ki je osnovana na samoupravljanju in oblasti delovnih ljudi. Kot je razvidno iz te formulacije, je FSRJ zvezna država federativne oblike, a istčasno je tudi socialistična, demokratična družbena skupnost, ki sloni na samoupravljanju in oblasti delovnega ljudstva.

Ta odredba vsebuje in zrcali to fazo našega družbenega razvoja, v katerem se državni mehanizem, kot mehanizem vsake razredne družbe spreminja in vse bolj prerasta v demokratični samoupravni mehanizem. Prvič v zgodovini ustavnosti bodo uzakonjene takšne odredbe, takšno družbeno stanje. Naša dežela, naš družbeni sistem s svojim razvijanjem in preraščanjem diktature proletariata iz svoje začetne v višje razvojne faze še vedno predstavlja obliko razredne družbe z nujnimi instrumenti takšne družbe — državo, pravo in podobno. Toda ti instrumenti se ne samo zožujejo po svojem obsegu, marveč z notranjimi spremembami kvalitativno menjajo svoj družbeni pomen. Država kot javna oblast, kot politično odtujena družbena sila, kot sila družbe, ki je nad to družbo dvignjena z nalogo, da tej družbi vlada — taka država pri nas odmirja že več kot celo desetletje, se zrašča z družbo in njen politični pomen vse bolj prerasta v družbeni.

Principi svobodnega demokratičnega združevanja t. j. principi samoupravljanja namreč vse bolj prevladujejo in na ta način se gradi mehanizem, v katerem samoupravne organizacije, zgodovinsko drugačnega karakterja od državnih organizacij začenejo vladati družbi. To je tisto stanje, o katerem je Lenin govoril, ko je rekel, da bo — kolikor več ljudi bo upravljalo, toliko manj bo potrebna neka posebna organizacija za upravljanje.

Utrjujoč osnove političnega sistema, prednačrt ugotavlja, da je *delovno ljudstvo edini nosilec politične oblasti in upravljanja* družbenih poslov in da jih izvaja neposredno ali preko svojih delegatov, ki jih volijo v organe upravljanja delovnih in drugih samoupravnih organizacij. V osnovi samoupravljanja državljanov leži samoupravljanje v občini, toda ono se ostvarja tudi v višjih oblikah družbeno-političnih skupnosti. Predstavniško telo družbeno-politične skupnosti je skupščina. Skupščina je najvišji organ tudi družbenega samoupravljanja v okviru pravic in dolžnosti poedine skupnosti.

Skupščinski sistem vladanja pri nas se bo potemtakem uresničeval na nekoliko nov način. Ne bo več ljudskih odborov, temveč bodo skupščine — občinska, okrajna, skupščina socialistične republike in zvezna skupščina. Organizacija in funkcioniranje skupščine je mišljeno tako, da v takem mehanizmu pridejo do odgovarjajočega izraza principi samoupravljanja.

Bistveno se bo tudi spremenil volilni sistem. V jedru novega volilnega sistema leži delegiranje. Poslanci vseh svetov se ne bodo namreč več volili s splošnimi in neposrednimi pravicami glasovanja. Iz odredb prednačrta o principih volilnega sistema za zvezno skupščino je razvidno, kakšen bo v bodoče pri nas ta sistem. Zvezni svet bo namreč sestavljen iz poslancev, ki jih delegirajo občinske komune in jih potrjujejo na podlagi referendumov vsi volivci. Medtem ko bodo ostale svete sestavljali delegati — predstavniki delovnih ljudi, ki delajo v samoupravnih organih, ali pa se bavijo s problemi odgovarjajočih področij družbenega življenja — gospodarstvo, prosveta in kultura, socialno in zdravstveno skrbstvo itd.

nove knjige

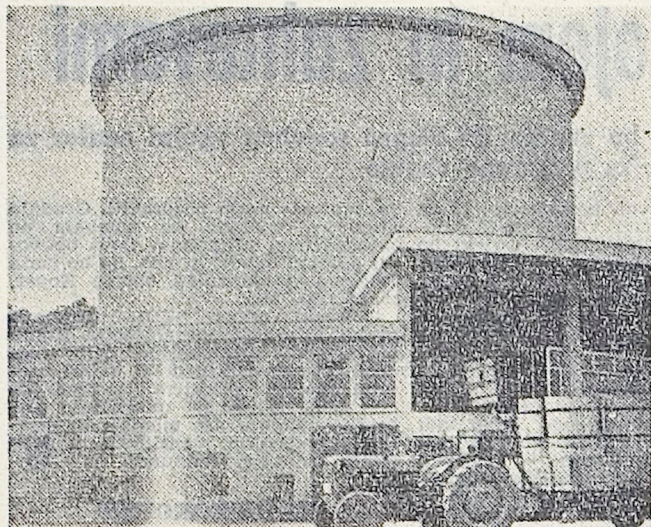
Lavo Cermelj — OB TRZASKEM PROCESU 1941: Ti spomini in belžice, kot jih je podnaslovil avtor dr. Cermelj, so del naše zgodovine, napisani pa so zadržano in toplo, kot lahko napiše le nekdo, ki je ta čas sam doživljal in prestajal. V svojem posvetilu pravi avtor, da se mu je zdelo potrebno, da se oddolži spominu vseh tistih, ki so v zvezi s tržaškim procesom pred posebnim fašističnim tribunalom leta 1941 žrtvovali svoje življenje. Obenem pa je njegova želja, da bi spodbudil še druge, da bi napisali svoje spomine, ker je proces zanimiv in pomemben, v naši javnosti pa vse premalo znan. Delo je izdala Mladinska knjiga v opremi Lojzeta Spacala.

Jadran

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Canarjeva 1, telefon 21-470. Posamezen izvod 20 din. Letna naročnina 800 din, za inozemstvo 2.200 din ali 3,5 amer. dolarja. Bančni račun 602-11-181 pri podružnici NB Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavke in ključne tiskarne CZP Primorski tisk Koper, tiskano na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana.

Odkod sinji plamen pod Matajurskim vrhom?

V času suše se je pojavil ljal visoko v pečevju pod Matajurskim vrhom nenavadni modrikasti ogenj. Pečivavci Ruta na Tolminskem so sprva mislili, da kurijo tam lovci ali taborijo taborniki ali planinci. Podnevi so opazili dim, po-

Znana vinska klet v Brdih je vsak dan bolj očitna pridobitev za te vinorodne kraje

IN VENDOR JE SUMIL

Na veliko vojaško letališče pri Londonu je prikazal staromodni avtomobilček. Nihče ni vedel, od kod se je vzel. Meni nič tebi nič se je motovilil po velikanski betonski ploščadi. Mahoma je pridrvel za njim vojaški džip in ustavil avtomobil. V njem je sedel 76-letni O. Stackonner.

»Kaj pa vi na letališču, oče?« ga je vprašal dežurni oficir.

»Letališču? A, tako. Že takoj se mi je zdelo nekam čudno. Zdelo se mi je, da sem zataval na neko čudno cesto, kjer ni videti nobene avtomobila.«

Bledi možak na gornji sliki je angleški zdravnik David Spencer s svojo ženo, ki je pravkar vstala iz bolniške postelje, kjer je ležal zaradi živčne operacije. Dal si je namreč izrezati eno ledvico, ki so jo potem kirurgi v londonski bolnišnici Hammersmith presadili njegovemu prijatelju in zdravniškemu kolegu Janu Clarku. Operacija je povsem uspešna in sta oba zdravnika že izven nevarnosti.

noči pa ogenj nenavadne modre barve, ki je buhal v zrak snope svetlečih isker, ki so padale na tla in ob katerih so se pojavljali manjši ognji, ki so nato ugašali. Nekateri so mislili, da je padel meteorit, drugi, da je padel del sate-

lita, nekateri so se bali vulkanskega izbruha, tretji pa so se tolažili, da v pečevju nič ne kaže na to, da bi utegnil bruhati vulkan. Nekateri so menili, da so se morda vneli plini kakšne premogove plasti, ki bruha skozi razpoko. To bi bilo mogoče tudi v tem geološkem sestavu tal.

Radovednost je mati odkritja in tako sta se lepega dne odpravila v pečevje dva domača fanta Janko Kos in Miro Bizaj. Pripovedovala sta, da sta pod vrhom naletela na globoko skalnato razpoko, ki je bila široka nekaj več kot meter. Stene so bile ožgane in okajene od dima. Iz brezna je zaudarjalo po žveplu in amoniaku. Kaj naj bi bilo v razpoki gorelo, pa nihče ne ve.

Mednarodni obmejni blok v Rožni dolini v Gorici ob ponedeljkih, ko razmeroma manjši promet omogoča carnikom in drugim mejnim uslužbencem trenutek oddiha po napornem delu v soboto in nedeljo.

Bobby Fischer je slabe volje

Samozavest je lepa čednost, včasih zavdanja vredna čednost, včasih pa izgubi čednost, včasih pa svoji estetiki. Ameriški šahovski velmožster Bobby Fischer je napisal za Life članek o tem, kako so si Rusi vzeli v zakup svetovni šah. Takole piše:

»Osebo bi si zelo želel igrati s sedanjim svetovnim prvkom Botvinnikom, in to ob kateremkoli času in na kateremkoli kraju. Pripravljen sem mu dati tudi dve točki prednosti, seveda, če bi igrala 24 partij. Botvinnik je že predlogo svetovni prvak in njegova zmogljivost ni več šampionskega kalibra... Ruski šahisti ne igrajo kot posamezniki, oni igrajo kot ekipa. Njihovo pravilo je: vsi za enega, eden za vse. Ko sem igral v Curacao, so me večkrat obstopili in odprto analizirali igro, ki sem jo igral. To je bilo proti vsem

BOJTE SE NAS!

Država San Marino, ki leži na Apeninskem polotoku, je v marsičem miniaturna prave države. Dežela ima tudi svojo armado. Njena številčna moč ni vojaška skrivnost. Armado sestavlja 11 vojakov in oficirjev.

Leta 1960 je umrl v ameriški kaznilnici Rhode Island kaznenec Martin Dalton. V ječi je preživel polnih 62 let. Sprva so ga zaradi umora obsodili na smrt, potem pa so kaznjo spremenili na dosmrtno ječo.

POMOČ PLESASTIM

Občinski svet švedskega mesta Upsala je sprejel nenavadno odločitev: vsem plesastim mešanom bodo dali denarno pomoč, da bi si nabavili lasuljo. Doslej je prosilo za denarno pomoč 45 ljudi, med njimi je bilo tudi devet žena.

pravilom. Ruščine sem se bil naučil toliko, da sem lahko študiral njihovo šahovsko literaturo in vendar sem se stržkal razumeti njihove besede. Sem in tja je napravil kolo opazko. Moja ruščina ni najboljša, toda verjemite mi, niso se pogovarjali o vremenu...»

Pred dnevi je lovski nadzornik Uprave gojitvenih lovišč »Jelen« v Štejniški Maksi Martinčič imel zvrhan kos sreče in z dobro merjenimi streli strokovnjsko položil kar tri mlade volke, medtem ko mu je eden uspel pobegniti. To je izreden uspeh izkušnega lovca, saj se v življenju malokomu pripeti takšen lov. Z njim je bil tudi 14-letni Janko Manfreda, ki je tudi ustrelil po volkovih.

PRAVI MOŽ IN UMETNA ŽENA — POROČENA

V Parizu se te dni ubadajo s sila pikantnim skandalom. Prah je dvignila pevka in varietetska igralka Coxinelle, ki se je pred kratkim poročila z gledališkim impresarijem Franci-som Bonejem. Brž ko sta prišla iz občinske zgradbe, ju je sprejelo z žvižganjem okrog dva tisoč ljudi. Vanju so metali gnila jajca in paradižnike. Zenin in nevesta sta le z muko odnesla pete. Za kaj pravzaprav gre? Gre namreč za to, da je bila mademoiselle Coxinelle še pred tremi leti fant. Ginekolog Traucqus trdi v nekem članku, da je Coxinelle fant tudi ostala. »Oblasti so napravile strahovito napako, ko so zvezale zakon med dvema moškima!«

NAJVIŠJA PLAČA

Najvišjo plačo na svetu je prejel generalni direktor American Steel Corporation Eugene Giffard Grace. Ko mu je bilo 83 let, je znašala njegova letna plača 809.000 dolarjev.

Pred dnevi je bil na obisku v Koprniku znan srbski ljudski pevec in tako imenovani guslar, ki je na svojem instrumentu z eno struno prikazal koprskim učiteljskim in drugim dijakom to plat jugoslovanske folklore.

Krogla v srcu

Ljubomir Matković je danes star 71 let in nosi v

PROTI SPANCU

V Torinu so te dni prikazali svojevrstni izum, ki naj bi preprečil prometne nesreče, ki nastanejo zaradi zaspanosti soferjev. Brž ko na volanu popusti pritisk volanovih rok, zavreči siren s tako presunljivim zvokom, da bi se mrtvega prebudila. Naprava bo najboljši koristila tistim voznikom, ki morajo čestokrat na dolge vožnje.

NIHČE MU NI ODGOVORIL

Trinajstletni deček je spraviel zakonodajavce na kolena. 13-letni Michael Armstrong je napisal uredniku velikega britanskega časopisa pismo. V njem se sprašuje, zakaj neki se toliko govori o tem, češ da so oblasti uvedle davek na bonbone samo zaradi tega, da bi zavarovale otroške zobe. Mar ne bi bilo bolj preprosto, se sprašuje mali Michael, da bi britanska vlada ukinila davek na zobno pasto?

Kje je kaj te dni

RADIO KOPER

Vsak dan razen nedelje poročila ob 7.30, 13.30, glasba za dobro jutro ob 7.15, 7.35, radijski dnevnik ob 15. uri.

NEDELJA, 21. oktobra:

8.40 Z vedro pesniljo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Med njivo in tovarno« — 9.15 Zabavni zvoki — 9.45 Poje Harry Belafonte — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 poje moški zbor prosvetnega društva »Janko Premrl Vojsko« iz Podnanosa p. v. Ivana Jelerčiča — Nedeljski rendez-vous.

PONEDELJEK, 22. oktobra:

13.40 Odločki iz oper — 14.30 Zabavni zvoki — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi in plesi.

TOREK, 23. oktobra:

13.40 V ritmu z orkestri in ansambli — 14.00 Paleta zabavnih popevk — 14.30 III. mladinski pevski festival v Celju — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Carl Friedmann: Slovenska rapsodija — Jovan Urbanac: Z Vzhoda, igra godba ljudske milice p. v. Rudolfa Starčiča.

SREDA, 24. oktobra:

13.40 Mala prodajalna plošč — 14.00 Melodije iz spevolgre »Koštana« Petra Krstića in ljudski plesi iz Srbije — 14.30 Za oddih in razvedrilo igrajo in poje Alfred Hause, Lilljana Petrović, Trio Horwedel, Ernie Ford in Nino Impallomeni — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Narodne pesmi pojo »Bratje Pirnat«.

ČETRTKEK, 25. oktobra:

13.40 Milutin Vandekar: Rapsodija za trobento in revijski orkester — Siegrid Ulrich: Brazilska rapsodija — Izvaja orkester RTV Ljubljana — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Melodije za prijetno popoldne — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Filip Bernard: Slovenski utrinki.

PETEK, 26. oktobra:

13.40 Ivo Lhotka-Kalinski: Plesi iz Hrvatskega Zagorja, izvajata zbor in orkester RTV Zargreb p. v. Sergeja Rainisa — 14.00 iz albuma zabavnih melodij — 14.30 iz operetnega sveta — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti — 15.40 Glasbena medigra.

SOBOTA, 27. oktobra:

13.40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Mali koncert zabavne glasbe — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 15' korčnic J. Ph. Sousa.

KINO

KOPER: 19., 20. in 21. oktobra ameriški barvni film STARI RUMENEC, 22. in 23. oktobra francoski film RESNICA, 24. oktobra italijanski barvni film NENA-VADE SVET, 25. oktobra francoski film HIROSIMA, LJUBEZEN MOJA.

IZOLA: 19. oktobra italijanski barvni film ARRIVERDERCI ROMA, 20. in 21. oktobra francoski barvni film TIL ULENSPIEGEL, 22. in 23. oktobra francoski film HIROSIMA, LJUBEZEN MOJA, 24. in 25. oktobra francoski film RESNICA.

SKOFJE: 20. oktobra nemški film STRELEC V ZELENEM, 21. oktobra nemški film ROZE ZA DRZAVNEGA TOZILCA, 23. oktobra francoski barvni film TIL ULENSPIEGEL, 25. oktobra italijanski barvni film NENA-VADE SVET.

SMARJE: 20. oktobra nemški film ROZE ZA DRZAVNEGA TOZILCA, 21. oktobra nemški film STRELEC V ZELENEM, 24. oktobra francoski barvni film TIL ULENSPIEGEL.

ILIRSKA BISTRICA: 21. in 22. oktobra ameriški barvni CS film NAJBOLJE OD VSEGA, 25. oktobra nemški film PRED ZAHODOM SONCA.

SEZANA: 19. oktobra italijanski film TV-X (MNA V RITMU), 20. in 21. oktobra ameriški film NA NABOJU NI IMENA, 23. in 24. oktobra ruski film SERJOZA, 25. oktobra ameriški film VRAVOG UCENEC.

POSTOJNA: 19. oktobra jugoslovanski film DRUŽINSKI DNEVNIK, 20. in 21. oktobra nemški film STRELEC V ZELENEM, 23. in 24. oktobra ameriški barvni film POT OKOLI SVETA.

PRESTRANEK: 21. oktobra nemški barvni film TI SI MOJA PESEM.

PIVKA: 20. in 21. oktobra italijanski film LJUBEZEN IN OPRAVLJANJE, 24. oktobra sovjetski film ZALOSTNO JUTRO.

TELEVIZIJA

Nedelja, 21. oktobra: 10.30 ZACARANI MLIN — zgodba iz oddaje Robin Hood.

Ponedeljek, 22. oktobra: 18.30 RAZGOVORNIK CEFIZELJ IN OBČINSKA BLAGAJNA — lutkovna igra o Butalcih; 19.30 TV OBZORNIK; 21.30 OB 20-LETNICI SMRTI HINKA SMREKARJA.

Sreda, 24. oktobra: 18.00 PASTIRJI RAJAJO — TV silikanca; 19.15 PIONIRSKA ODDAJA; 19.30 TV OBZORNIK.

Četrtek, 25. oktobra: 19.30 TV OBZORNIK; 20.30 TV TRIEUNA; 21.30 POSLUŠAJMO SKLADBE J. S. BACHA.

Petek, 26. oktobra: 18.00 KUHAŠKI NASVETI: KROMPIRJEVA TORTA; 18.30 ZACETKI SLOVENSKEGA SVETA I.: Stari Slovani v Alpah.

Sobota, 27. oktobra: 19.30 S KAMERA PO AFRIKI — reportaža; 19.30 TV OBZORNIK; 19.45 PROPAGANDNA ODDAJA.

Sobota, 27. oktobra: 19.30 TV OBZORNIK; 22.00 VDOVA, KI NI BILA VDOVA — zgodba iz oddaje Tre-tji človek.

ZA ČISTOST IN PRISTNOST NASIH IMEN

Karlsburg - Karlovec

V koprski občini imamo zaselek, ki se italijansko imenuje Carlsburg, mi pa ga pišemo Karlsburg. Zaselek leži sredi najčistejšega slovenskega istrskega ozemlja in njegovo ime je mladega datuma. Ustvaril ga je koprski mešan in magnat Carli in mu po sebi dal ime, ki je sestavljeno iz njegovega priimka Carli in nemškega samostalnika Burg-grad. Prevedeno bi se ime glasiloro torej Carlijev grad. Carli je bil tam zemljiški gospod in je na svojem posestvu ustanovil celo manjšo industrijo, prvo v tej naši Istri. Industrija je propadla in Carliji so tudi izgubili. Ostalo je le še tuje ime.

Ko nam je tako znan nastanek imena tega slovenskega zaselka, bi bilo verjetno težko najti zagovornika, ki bi se upiral predlogu, da ga zbrisemo in nadomestimo s primernejšim, saj niti italijansko ni. Oblika Carlsburg je le italijanska popačenka iz nemščine z dodatkom končnega »o«. S tem bi odpravili le samovoljo tujega magnata, ki je kot lastnik gospodarstva vsilil slovenskemu zaselku samovoljno svoje ime. Če mu že ne najdemo primernejšega imena, imenujmo zaselek vsaj Karlovec. Spomin na nekdanjega gospodarja bi v imenu sicer ostal, a zvenelo bi vsaj naše. Karlovec imamo več, n. pr. mesto Karlovec na Hrvaškem. Na Češkem imamo Karlove Vary, Karlov Týn, na Poljskem Karlow itd. R.

PLATNICE

Francoska filmska zvezdica se je pred kratkim znebila te-le prisrčnosti: »Da bi lahko knjigo ohranili, ji moramo dati platnice. Isto velja tudi za ženske. Moje, ki razumejo to modrost, oplatnijo svoje žene v krzno.«

Lev Šejnín:

11

Strogo zaupno

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Velikanski aparat »strokovnjakov« je preučeval in pomnoževal posebne instrukcije — kako je treba ljudi aretirati, mučiti, ubijati, kako ruvati žrtvam zlate zobe, kako jih striči, kako pakirati in skladiščiti ženske lase, kako dreti kožo z ubitih in kako jo predelovati, in kenčeno, kako je treba iz trupel kuhati milo. (S tem se je ukvarjal posebni inštitut v Gdansk.)

Mesec in pol po posvetovanju pri Himmlerju in kmalu po začetku vojne s Sovjetsko zvezo je sklical Hitler posvet, na katerem so bili Göring, Bohrmann, Keitel, Rosenberg in Lamers. Hitler je imel na njem daljši govor, ki je ostal zapisan (izvirni tekst govora so prebrali na Nürnberškem procesu — opomba avtorja):

»Torej,« je dejal, »še enkrat bi rad ponovil, da smo bili prisiljeni zavzeti to ozemlje, da vzpostavimo na njem red in varnost... Od tod tudi naše ravnanje. Tako ne more biti očitno, da nameravamo tako to stvar tudi dokončno regulirati. Kljub temu bomo še vedno enako ukrepali — streljali, izseljevali itd... V bistvu je mogoče strniti zadevo v to, da bi obviadali prostor Sovjetske zveze, da ga upravljam in tretje, da ga izkoriščamo...«

Osnovno je, da ne dovolimo obstoja vojaške države na drugi strani Urala, pa čeprav bi se morali zaradi tega borovati sto let. Vsi fuhrerjevi podaniki morajo vedeti, da bo Reich varen le tedaj, če vzhodno od Urala ne bo tuje vojske. Naš železni zakon mora biti: razen Nemca ne sme nihče nositi orožja...«

Hitler je govoril tudi o svojih ozemeljskih načrtih: »Vse področje ob Baltiku mora postati nemško, prav tako Krim in okoliška področja, in ta okoliška področja morajo biti velika... Kolonije ob Volgi morajo postati del Reicha, prav tako tudi predel ob Bakuju. Zaradi velikih zalog nikla mora postati polotok Kola nemški... Na predel Leningrada pretendirajo Finci. Leningrad bomo zavrvali z zemljo, potem pa ga bomo predali Fincem!« je zgodovinsko zaključil Hitler.

»DAMA TREF«

»Dama tref«, za katero so na posvetovanju pri Himmlerju sklenili, da se bo oprijela »Operacija Syrius«, je bila stari agent nemške obveščevalne službe. Živela je v Leningradu, kjer se je tudi rodila. Njeno pravo ime je bilo Matilda Kazimirovna Striževska — po materi je bila Nemka, po očetu pa Poljakinja. Njena mati je bila varietetska »zvezda«. Pela je tirolske pesmi. Tudi njena hči Matilda je sklenila, da bo šla po stopinjah svoje matere. Lepega dne je opazila v »Večernem Peterburgu« takle oglas: »Pozor! Najboljša šola za zvezde je šola Serža Bajara! Pripravljam za varietete, poučujem lepo vedenje in eleganco. Šolanje glasu in mimike. Veščina grimase. Uspeh in angažman zagajena!«

Matilda ni dolgo razmišljala. Nemudoma je šla na obisk h gospodu Seržu, starejšemu monsieur uglasjenih manir, ki je nosil smoking in svetlega metuljčka. Zelo vljudno je z njo izmenjal nekaj besedi in visoko ocenil njeno zunanost. Pristal je, da jo sprejme v svojo šolo. Za šolanje je zahteval naravnost fantastično vsoto denarja. Ko je opazil Matildino osuplost, je dejal, da je voljan napraviti izjemo in da se bo lahko pri njem šolala le za tretjino zahtevane vsote. Matilda se je kmalu zaljubila v enega svojih sošolcev. Med njima je prišlo do intimnih odnosov. Čez čas se je je mladi gentleman naveličal, Matilda pa je sklenila, da ne bo več »bedasta gos« in da bo odšel gledala le na svojo kariero. Šolanje je nadaljevalo, toda skopuški materi ni šel denar nič kaj rad izpod rok in je oblačila svojo hčer več kot skromno. Tedaj pa se je iznajdljiva hčerka nečesa domislila. Dva meseca pred začetkom prve svetovne vojne je policija v Petrogradu zabelčila tale izreden primer:

2. junija je peljal po Nevskem prospektu eleganten avtomobil. Ustavil se je pred zlatarno Fabergea. Iz avta je stopila mlada in še ne identificirana dama. Stopila je v trgovino in se obrnila do pomočnika Zotova s prošnjo, naj ji pokaže diamantne ogrlice. Zotov je pokazal mladi dami tri ogrlice, ki so bile vredne kakih 10.000 rubljev. Dama je izjavila, da so to za njo preveč poceni »frnikule«, pokaže naj ji kaj bolj spodobnega. Starejši pomočnik Zotov jo je odvedel do lastnika firme Paula Fabergea. Monsieur Faberge je poklical stranko v svojo pisarno in ji pokazal ogrlico, ki jo je pravkar dobil iz Amsterdama in je bila vredna 75.000 rubljev. Dami je ogrlica ugajala. Lastniku je povedala, da je žena znanega profesorja, nevrologa in psihiatra Behtereva in da bi rada ogrlico poprej pokazala svojemu možu. Gospod Faberge je predlagal dami, da pošlje z njo starejšega pomočnika Zotova.

Z Zotovim sta sedla v avtomobil in se odpeljala na stanovanje profesorja Behtereva. Profesorjeva čakalnica je bila polna ljudi. Dama je rekla čakajočim bolnikom, da je profesorjeva žena. Ne da bi potrkala, je stopila v psihiatrovo sobo. Čez nekaj trenutkov je poklicala Zotova in mu dejala, da se doktor z njeno izbiro ogrlice strinja in da bo plačal račun, naj zatorej vstopi. Zotov je vstopil v doktorjev kabinet. Behterev ga je ljubezljivo pozdravil in mu ponudil stol. Na veliko presenečenje Zotova ga je začel spraševati o zdravju. Odvrnil je, da se ne more potožiti in je zaprosil, da bi mu zdravnik dal ček za ogrlico.

»Vem, vem,« je odgovoril Behterev, »če se ne motim, bi morali dobiti za tisto ogrlico 75.000 rubljev.«

»Tako je, gospod profesor,« je rekel Zotov, »oprostito, ker se mi tako mudi, toda sedaj je v naši trgovini največ strank.«

»Seveda, seveda, razumem vas,« je dejal Behterev blago. »Ne bom vas dolgo zadrževal.«

Na veliko presenečenje Zotova mu zdravnik ni dal čeka, marveč ga je začel pregledovati.

Šele čez pol ure jima je postalo jasno, da sta oba nasedla predrzni prevari. Izkazalo se je, da dama ni bila profesorjeva žena. Ko je vstopila v kabinet, je predstavila zdravniku kot svojega moža pomočnika Zotova. Rekla je, da ga preganja filmska ideja, da mora dobiti 75.000 rubljev za nekakšno ogrlico. Mlada dama je profesorja prosila, naj njenega moža pazljivo pregleda, opozorila ga je, naj se pripravi na prepire, ko bosta govorila o izplačilu denarja za ogrlico, ker dobi v takšnih primerih bolnik hude živčne napade.

Župan prestolnice se je o tej zadevi dvakrat pozanimal pri policijskih oblasteh, vendar je vsakokrat dobil negativen odgovor. Veliko bolj popolno je bil ta primer osvetljen v zaupnih dokumentih nemške vojske obveščevalne službe. Rezident nemške vohunske službe je dejal svojemu agentu, ki je bil hkrati tudi inšpektor ruske policije:

»To osebo morate na vsak način odkriti, toda ne za policijo, marveč za nas. Nekaj mi pravi, da bomo dobili z njo čudovitega agenta... Jasno?«

Agent je razumel. Napel je vse moči, da je našel šoferja, ki ga je bila dama najela za tri ure, da bi izvedla svojo premissljeno kombinacijo. Naposled je našel tudi Matildo.